

Försvarsutskottets betänkande

1984/85:10

om anslagsfrågor rörande ekonomiskt försvar (prop. 1984/85:120)

I betänkandet behandlas förslag rörande anslag under rubriken Ekonomiskt försvar: Bränslen och drivmedel m.m. som regeringen – efter föredragning av statsrådet Birgitta Dahl – har förelagt riksdagen i proposition 1984/85:120. Vidare behandlas motion 1984/85:2873, som väcktes med anledning av propositionen, och ett yrkande i motion 1984/85:1709 från den allmänna motionstiden.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1984/85:120 (s. 310–313) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1985/86 anvisa medel enligt följande sammanställning.

Anslag		Belopp (kr.)	
TOLFTE HUVUDTITELN			
E 19.	Drift av beredskapslager	förslagsanslag	655 419 000
E 20.	Beredskapslagring och industriella åtgärder	reservationsanslag	71 200 000
E 21.	Särskilda kostnader för lagring av olja, flygdrivmedel, m. m.	förslagsanslag	1 000

Motioner

1984/85:1709 av Göthe Knutson (m) såvitt gäller yrkande 2 att riksdagen begär att regeringen upphäver beslutet om inköp av viss kvantitet råolja från Iran.

1984/85:2873 av Per Petersson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts.

Utskottet

I proposition 1984/85:53 redovisades de behov av beredskapslagring av olja och oljeprodukter som regeringen beräknade föreligga t. o. m. lagringsåret 1986/87. Behovet av statlig råoljelagring för nämnda lagringsår är enligt redovisningen 1,6 miljoner m³. Detta innebär en minskning med 1,1 miljon m³ i förhållande till behovet för lagringsåret 1985/86. Redan under lagringsåren 1984/85 och 1985/86 minskas det statliga råoljelagret från 3,9 till 2,7 miljoner m³, varav med 0,6 miljoner m³ under lagringsåret 1985/86 (prop. 1983/84:110, NU 43, rskr. 391). Av redogörelsen framgick vidare att såväl

1 Riksdagen 1984/85. 10 saml. Nr 10

den statliga lagringen som tvångslagringen av oljeprodukter kommer att i stor utsträckning omstruktureras under lagringsåren 1985/86 och 1986/87. Under nämnda år avses tvångslagringen av motorbensin öka i förhållande till lagringen vid utgången av lagringsåret 1984/85 med sammanlagt 605 000 m³. Den statliga lagringen av motorbensin och flygdrivmedel avses lagringsåret 1986/87 öka med 180 000 m³ resp. 74 000 m³. Tvångslagringen av gasol avses under lagringsåren 1985/86 och 1986/87 öka med sammanlagt 25 500 ton och den statliga lagringen av samma produkt med 16 000 ton under lagringsåret 1986/87. Föredragande statsrådets redovisning i proposition 1984/85:53 godkändes av riksdagen (FöU 1984/85:6, rskr. 94).

I proposition 1984/85:120 har föredragande statsrådet under anslaget E 19 Drift av beredskapslager beräknat 29,9 milj. kr. för ökade driftskostnader i samband med omstruktureringen av den statliga oljelagringen. Beloppet överensstämmer med vad överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) har begärt för ändamålet i en skrivelse till regeringen den 8 februari 1985. Även vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget Beredskapslagring och industriella åtgärder har statsrådet tillgodosett ÖEF:s förslag i nämnda skrivelse genom att beräkna 53 milj. kr. för anskaffning av lagringsutrymmen för den ökande statliga lagringen av oljeprodukter.

I skrivelsen den 8 februari 1985 har ÖEF också fört fram förslag i syfte att få en senareläggning av uppfyllandet av målen för den statliga lagringen av motorbensin och gasol med ett resp. två år. Som skäl åberopar ÖEF att utbyggnaden av anläggningar för beredskapslagring av motorbensin inte i sin helhet beräknas kunna vara klar i sådan tid att inlagring kan ske tidigare än sommaren 1987. Den avsedda inlagringen av gasol kan påbörjas först om en redan projekterad anläggning för lagring av 20 000 ton gasol i Nynäshamn kommer till stånd. Byggnadsarbeten för den beräknas kunna påbörjas i augusti månad 1985 och vara avslutade under mars månad 1988.

I motion 2873 (m) säger sig motionärerna ta fasta på vad ÖEF har anfört i skrivelsen den 8 februari 1985. De finner det vara angeläget att riksdagen beslutar om en senareläggning av lagringsmålen för motorbensin och gasol enligt ÖEF:s förslag. Motionärerna anser vidare att utförsäljningen av sammanlagt (0,6 + 1,1) 1,7 miljoner m³ råolja under budgetåren 1985/86 och 1986/87 bör, såsom ÖEF också har förordat, senareläggas ett år. Minskningen av det statliga råoljelagret bör, anser de, anpassas såväl till rådande marknadsmässiga förhållanden som till den tidsförskjutning som kan uppstå i ÖEF:s och oljebolagens uppbyggnad av nya lager.

Utskottet påminner om att de riktlinjer för regeringens beräkningar av beredskapslagrens omfattning som riksdagen nyligen har godtagit (prop. 1984/85:53, FöU 6, rskr. 94) inte innebär att regeringen är formellt bunden vid de lagringsbehov som har redovisats för riksdagen utan kan beakta förändringar i konsumtion m. m. som inträffar efter tidpunkten för redovisningen (FöU 1984/85:6 s. 13). Det ankommer på regeringen att besluta om sådana förskjutningar i tidsplaner för lageruppbyggnad och utförsäljning

som motion 2873 har aktualiserat. Från de synpunkter som utskottet har att beakta är det dock angeläget framhålla att alla förändringar i oljelagringen bör ske på ett sådant sätt att beredskapens krav vid varje tidpunkt är tillgodosedda. Av betydelse är också att landets raffinaderikapacitet upprätthålls på en från beredskapssynpunkt tillräckligt hög nivå. Vad utskottet nu har anfört om beaktande av beredskapens krav bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Beträffande oljebolagens eventuella svårigheter i samband med den ökade tvångslagringen av oljeprodukter, vilka också påtalas i motion 2873, hänvisar utskottet till sitt uttalande därom i FöU 1984/85:6 (s. 16). Utskottet sade sig räkna med att regeringen och tillsynsmyndigheten noga följer utvecklingen och vidtar erforderliga åtgärder för att minska de problem som kan uppstå.

Utskottet vill slutligen behandla ett planerat inköp av råolja från Iran. Statsrådet Birgitta Dahl har den 5 november 1984 lämnat en redogörelse för detta inköp inför riksdagen (frågorna 1984/85:89, 91, 96, 97 och 110). I samband därmed uppgav hon att köpet skulle genomföras på strikt kommersiella villkor. Detta uttalande bör enligt motion 2873 (m) uppfattas som ett krav på att ett eventuellt oljeinköp från Iran skall ske till ett pris som innebär att oljan fritt Sverige inte kommer att betinga ett högre pris än vad som gäller för motsvarande kvalitet och kvantitet från närliggande normala inköpsställen. Detta bör enligt motionärerna riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Enligt motion 1709 (m) bör regeringens beslut om inköp av råolja från Iran upphävas. Motionären betecknar det som en absurd handling att inköpa ytterligare råolja samtidigt som de statliga råoljelagren skall minskas kraftigt. Transaktionen kan, hävdar motionären, också medföra en betydande förlust för statskassan.

Utskottet hänvisar till vad statsrådet Dahl har anfört om ifrågavarande inköp av råolja från Iran och till den pågående granskningen i konstitutionsutskottet av denna fråga. Riksdagen bör inte göra några uttalanden enligt motionsförslagen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. beträffande *anslagsfrågor*

- a. att riksdagen under tolfte huvudtiteln till *Drift av beredskapslager* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 655 419 000 kr.,
- b. att riksdagen under tolfte huvudtiteln till *Beredskapslagring och industriella åtgärder* för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 71 200 000 kr.,
- c. att riksdagen under tolfte huvudtiteln till *Särskilda kostnader för lagring av olja, flygdrivmedel, m. m.* för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

2. beträffande *tidsplanen för omstrukturering av beredskapslager av råolja och oljeprodukter* att riksdagen med anledning av propositionen och med avslag på motion 1984/85:2873 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om beaktande av beredskapens krav,
3. beträffande *inköp av råolja från Iran* att riksdagen avslår motionerna 1984/85:1709, yrkande 2, och 1984/85:2873 i denna del.

Stockholm den 17 april 1985

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Åke Gustavsson (s), Göthe Knutson (m), Evert Hedberg (s), Olle Aulin (m), Ulla Ekelund (c), Eric Hägelmark (fp), Inge Carlsson (s), Ingvar Björk (s) och Iréne Vestlund (s).

Reservationer

1 Omstrukturering av det statliga beredskapslagret av olja

Per Petersson (m), Gunnar Björk i Gävle (c), Göthe Knutson (m), Olle Aulin (m), Ulla Ekelund (c) och Eric Hägelmark (fp) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 2 börjar "*Utskottet påminner*" och på s. 3 slutar "*till känna*" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis påminna om att utskottets företrädare för m, c och fp tidigare (FöU 1984/85:6) har ifrågasatt den avsedda takten i minskningen av bl. a. de statliga råoljelagren. Den bedömdes av reservanterna vara betänklig både av beredskapsskäl och på grund av de störningar den kan medföra på oljemarknaden. Reservanterna vände sig också mot den forcerade uppbyggnad av lagren av oljeprodukter som regeringen enligt proposition 1984/85:53 övervägde. Den kan, ansåg reservanterna, både medföra problem med lagerutrymmen och framtvinga en lagring som är olämplig från miljösynpunkt.

Riktigheten av reservanternas ställningstagande har numera blivit bekräftad genom nämnda skrivelse från ÖEF. De förskjutningar av takten i omstruktureringen av den statliga beredskapslagringen av olja som ÖEF har föreslagit och som stöds av motion 2873 bör därför vidtas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan i moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *tidsplanen för omstrukturering av beredskapslager av råolja och oljeprodukter* att riksdagen med anledning av propositionen och med bifall till motion 1984/85:2873 i denna del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

2 Inköp av råolja från Iran

Per Petersson (m), Gunnar Björk i Gävle (c), Göthe Knutson (m), Olle Aulin (m), Ulla Ekelund (c) och Eric Hägelmark (fp) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 3 börjar "*Utskottet hänvisar*" och slutar "enligt motionsförslagen" bort ha följande lydelse:

Det planerade inköpet av råolja från Iran behandlades av utskottet i betänkande FöU 1984/85:6. I en reservation (reservation 2) till betänkandet hävdade utskottets företrädare för m, c och fp att upphandlingen inte borde genomföras. Samma synpunkt förs fram i motion 1709. Också i motion 2873 betecknas inköpet som olämpligt. Även enligt *utskottets* mening bör köpet inte komma till stånd. I rådande läge skulle det nämligen vara en belastning för det ekonomiska försvaret. Om regeringen av andra skäl genomför det planerade inköpet är det angeläget att detta – såsom anförs i motion 2873 – sker till ett pris som innebär att oljan fritt Sverige inte kommer att betinga ett högre pris än vad som gäller för motsvarande kvalitet och kvantitet från närliggande normala inköpsställen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan i moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *inköp av råolja från Iran* att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:1709, yrkande 2, och 1984/85:2873 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

